

УДК 821.09(410):81'255.4
DOI <https://doi.org/10.32782/tps2663-4880/2022.22.2.35>

**КАЗКОВА ПОВІСТЬ РОАЛЬДА ДАЛА «ВДВ»:
ЛЕКСИКО-СТИЛІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ В. МОРОЗОВА**

**FANTASY STORY “BFG” BY ROALD DAHL: LEXICAL AND STYLISTICAL FEATURES
OF THE TRANSLATION DONE BY V. MOROZOV**

Панько О.І.,
orcid.org/0000-0003-4025-7153
кандидат філологічних наук,
старший викладач кафедри міжнародних комунікацій
Ужгородського національного університету

У статті проаналізовано лексико-стилістичні особливості перекладу казкової повісті для дітей «ВДВ» відомого британського автора норвезького походження Р. Дала. До уваги взято напрацювання фахівців з вивчення текстів для дітей та підлітків, дитячого читання, дослідження з перекладознавства та творчості Р. Дала. Увагу зацентовано на рівнях перекладу – фонографічному, лексичному та граматичному; на світі ономастики; авторських та перекладацьких окаяналізмах; специфіці сприйняття повісті українським реципієнтом-дитиною.

У фонографічному аспекті аналізу тексту виокремлено поняття «алітерація» та «графони». У повісті міститься 35 прикладів використання прийому алітерації та 192 випадки вживання графонів, серед яких найбільш частими є відтворення курсиву та капіталізації. Зроблено висновок, що на цьому рівні перекладу спостерігаємо мінімальне втручання перекладача в індивідуальний авторський стиль, водночас збережено емоційне навантаження через стратегію одомашнення – адаптацію до специфіки сприйняття українського читача-дитини.

Лексичний рівень розглянуто через аналіз окаяналізмів, демінутивів, промовистих імен, інвективної лексики. Подано характеристику імен персонажів, антропонімів та топонімів у тексті, простежено гру слів, окреслено відповідність власних імен. Зроблено акцент на перекладацьких окаяналізмах, які мають власне емотивне навантаження та є впізнаваними для реципієнта-дитини.

Однією з основних якісних ознак перекладу В. Морозовим повісті Р. Дала «ВДВ» авторка статті вважає усвідомлення перекладачем специфіки сприйняття українського читача. Цю особливість простежено через врахування

культурних, психологічних, вікових чинників та досвіду малого реципієнта і продемонстровано, наприклад, через алюзії на українські прислів'я та приказки, імена відомих персонажів, а також відтворення особливостей мовлення дитини. У цьому аспекті також відзначено специфіку відтворення неправильних граматичних форм, які властиві для мовлення ВДВ.

Відтак зроблено висновок про унікальність перекладу В. Морозова як самостійної творчої роботи, яку можна аналізувати в межах парадигми «автор – перекладач – текст – читач».

Ключові слова: лексико-стилістичні особливості, рівні перекладу, okazionalizmi, український читач-дитина, перекладач-автор, сприйняття.

The article deals with the lexical and stylistic features of the translation of the fantasy story "BFG" written by famous British novelist of Norwegian origin Roald Dahl. The works of specialists in the field of the text study for children and adolescents, children's reading, research on translation and the work of R. Dahl are taken into account. Attention is focused on the levels of translation – phonographic, lexical and grammatical; on the onomastics of the story; authorial and translation occasionalisms; the specifics of the story perception by the Ukrainian child recipient.

In the phonographic aspect of text analysis, the concepts of "alliteration" and "graphons" are distinguished. The story contains 35 examples of the alliteration use and 192 cases of the graphons use, among them the most common are the reproduction of italics and capitalization. It is concluded that at this level of translation we observe minimal translator's intervention into the individual author's style, while maintaining the emotional load through the strategy of domestication – adaptation to the specifics of the Ukrainian child-reader perception.

The lexical level is considered through the analysis of occasionalisms, diminutives, eloquent names, invective vocabulary. The analysis of the character names, anthroponyms and toponyms in the text are given, the play of words is traced, the correspondence of proper names in the target text and the original one is outlined. The translational occasionalisms are characterized due to their own emotional effect and their recognizability by the child-recipient.

As pointed out by the author of the article, one of the main qualitative features of the "BFG" translation done by V. Morozov, is the translator's awareness of the specific perception of the Ukrainian child-reader. It is traced through the analysis of cultural, psychological, age and experience of the young recipient and demonstrated, for example, through allusions to Ukrainian proverbs and sayings, names of famous characters, and reproduction of the child's speech. It's worth to note the specific way of rendering incorrect grammar forms used by BFG into target language.

Therefore, it is concluded that V. Morozov's translation is unique and considered as independent creative work worth analyzing in the scope of the paradigm "author – translator – text – reader".

Key words: lexical and stylistic features, levels of translation, occasionalisms, Ukrainian child-reader, translator-author, perception.

Постановка проблеми. На сучасному українському книжковому ринку простежується помітне зростання кількості якісних перекладів творів для дітей. Така динаміка мотивована читацькими запитами, які, своєю чергою, зумовлені особливостями культурного, суспільного-економічного розвитку нашої країни. Йдеться про появу якісних перекладів, що розширюють світогляд дитини, сприяють формуванню критичного мислення та навичок аналізу. Разом з тим надзвичайно важливим є врахування української аудиторії, особливостей сприйняття малого читача (зокрема етнічних, вікових, психологічних чинників), не кажучи вже про індивідуальність кожного реципієнта й кожного прочитання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Низка сучасних досліджень засвідчує, що наукові результати вивчення особливостей перекладу стають більш вичерпним, коли застосовується мультидисциплінарний підхід. Це завдання не тільки для перекладознавців, а й для фахівців літературознавчих та мовознавчих студій, спеціалістів із теорії літератури та компаративістики, педагогів тощо. Комплексний підхід є звичною практикою для зарубіжних та вітчизняних науковців. У зв'язку з цим теоретико-методологічною базою нашої статті стали літературознавчі дослідження

текстів для дітей та підлітків У. Баран, О. Папуші, Б. Салюк та інших; праці фахівців з вивчення української книги для дітей та дитячого читання – Т. Качак, В. Кизилової, Н. Марченко, Л. Овдійчук; науковців, які вивчали особливості перекладу англійських авторів, – Л. Богачевської, І. Олійник, Т. Миколишиної; спеціалістів, які вивчали творчість Р. Дала – Т. Миколишиної, О. Петренко.

Мета дослідження – проаналізувати лексико-стилістичні особливості перекладу В. Морозовим повісті для дітей «ВДВ» Р. Дала. Важливими завданнями є простежити адаптацію цього оригінального твору для українського читача-дитини, враховуючи труднощі перекладу авторських мовних одиниць, а також розглянути переклад як окремий авторський твір, що слугує своєрідним міжкультурним трансфером, зберігає дух оригінального твору.

Виклад основного матеріалу. Р. Дал – відомий британський письменник, якого в Україні донедавна асоціювали з літературною казкою «Чарлі і шоколадна фабрика». Нині український читач завдяки якісним перекладам В. Морозова може ознайомитися з іншими, не менш славнозвісними творами Р. Дала, а саме – «Джеймс і гігантський персик», «Матильда», «ВДВ», «Відьми», «Чарлі і великий скляний ліфт», «Фантастичний

містер Лис», книгою для дорослих «Коняка Фокслі та інші дорослі оповідання» видавництва «А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА». Зауважимо, що дев'ять книг Р. Дала було включено до списку «200 найкращих книг ХХ ст. за версією BBC».

Твори Р. Дала звучать по-сучасному, незважаючи на те, що були написані майже пів століття тому. Популярність письменника серед нинішніх молодших реципієнтів можна пояснити привабливістю тем, які є актуальними завжди. Також варто відзначити комунікативний аспект – уміння автора промовляти до читача-дитини, вибудовувати з ним діалог. Значущим у цьому розумінні є усвідомлення автором своєї аудиторії, яка є особливою, адже дорослий (досвідчений) читач вміє читати поміж рядків, у той час як читач-дитина перебуває на етапі становлення та формування досвіду. Тому для Р. Дала було важливим врахувати особливості сприйняття читача-дитини і втілити неусвідомлені читацькі запити в художні тексти. Автор неодноразово підкреслював, що для дітей писати важче, ніж для дорослих, бо діти добре відчувають фальш.

Окреслені особливості творчої лабораторії Р. Дала, як і його успіх та популярність, свідчать, що він був професіоналом своєї справи. Беручи до уваги оригінальність та неповторність доробку письменника, можна стверджувати, що переклад його творів українською став справжнім викликом для В. Морозова. Він зумів зберегти індивідуальний стиль Р. Дала, письменницьку унікальність, авторську неповторність, але водночас і врахував цільову аудиторію – українських читачів, взяв до уваги місцевий колорит, соціально-історичні, етнографічні, вікові, психологічні чинники.

На наш погляд, найяскравіше демонструє ідіосинкразію Р. Дала саме повість «ВДВ», у зв'язку з чим вона також є складним випробуванням для перекладача на всіх рівнях тексту. Вибір для аналізу саме цього твору аргументовано й тим, що згідно з відомостями, отриманими від музею Р. Дала, з-поміж його текстів ця книга для англійських читачів-дітей є улюбленою, у той час як на українському просторі повість «ВДВ» радше асоціюється з однойменною кінострічкою від режисера Стівена Спілберга.

Акцентуючи на важливості та труднощах передачі індивідуально-авторського стилю, у своєму аналізі перекладу повісті «ВДВ» ми враховуємо такі складові:

- рівні перекладу: фонографічний, лексичний, граматичний;
- світ ономастики, переклад okazіоналізмів;
- специфіка сприйняття казкової повісті «ВДВ» у межах комунікативної парадигми «автор – перекладач – текст – читач»;

Фонографічна домінанта є невід'ємною і семантично важливою частиною авторського стилю, оскільки передає емоції героїв. Дослідниця перекладу творчості Р. Дала Т. Миколишена виокремлює алітерацію та графон. У її дисертаційному дослідженні зазначено 35 випадків алітерації у повісті «ВДВ» [4, с. 127]. Науковиця перераховує звуки, які використовуються для створення алітерації в оригіналі та перекладі (в оригіналі – [s], [l], [r], [t], [b] ... в українській мові – [p], [л], [м], [к], [в]) і робить висновок, що, хоча у перекладах не завжди присутня алітерація, В. Морозов максимально «наближує текст до українського читача, надаючи йому природності та легкості сприйняття» [4, с. 127].

Щодо графону, то Т. Миколишена виокремлює відтворення курсиву та капіталізації, які не належать до перекладацьких проблем; їхня кількість у творі «ВДВ» складає 192 одиниці [4, с. 129], а корпус фонологічних девіацій становить 212 [4, с. 132].

– “*Ugggggggggh!*” She spat it out quickly. “It tastes of frogskins!” she gasped. [11, с. 43],

– *Бе-е-е-е-е!* Вона відразу виплюнула огірок.

– *Фу!* Як жаб'яча шкіра або тухла риба! – зойкнула вона. [2, с. 60],

Цей приклад демонструє мінімальне втручання перекладача в авторський стиль, збереження і врахування вікових та культурних особливостей. За вдалих спостереженням Т. Миколишеної, «фонографічна стилізація мовленнєвих аномалій, зумовлених емоційним станом мовця у момент мовлення, віковою несформованістю та соціально-регіональною стратифікацією мови, відтворена за допомогою стратегії одомашнення з мінімальним втручанням перекладача в індивідуальний стиль автора» [4, с. 132–133].

Наступний рівень перекладу – лексичний. Відтворення та адаптація лексичної складової повісті «ВДВ», на наш погляд, є найскладнішим завданням для перекладача. Твір наповнений різними вигуками, okazіоналізмами, демінутивами, промовистими іменами, інвективною лексикою. Багатий світ ономастики текстів Р. Дала вивчала О. Петренко, яка у своєму дисертаційному дослідженні подала вичерпну характеристику онімів у творах письменника, засвідчивши оригінальність його художнього світу і водночас складність в аспекті перекладу [8]. Спираючись на вищезазначене, спробуємо виокремити ключові лексико-стилістичні та граматичні одиниці, які дають змогу сформувати уявлення про труднощі перекладу повісті «ВДВ», складність автор-

ського стилю та водночас унікальність праці В. Морозова.

Почнемо з імен героїв. Головного героя казки звати ВДВ. Саме так він представляється Софі, коли вони опинилися в печері:

«*I is a nice and jumbly Giant <...> I is THE BIG FRIENDLY GIANT! I is the BFG*» [11, с. 23]

«Я – добрий і баламутний Велетень! <...> **Я ВЕЛИКИЙ ДРУЖНИЙ ВЕЛЕТЕНЬ! Я – ВДВ**». [2, с. 31].

У перекладі українською В. Морозов не відтворює граматичну помилку – *I is* замість *I am*, натомість акцент зроблено на лексичному наповненні, збережено капіталізацію слів (виділено великими буквами).

Важливим елементом повісті є антропоніми, зокрема, імена персонажів-велетнів:

Імена велетнів в оригіналі	Переклад В. Морозова
The Fleshlumper	Тілогриз
The Bonecruncher	Костохруст
The Manhugger	Досмергістискач
The Childchewer	Дітопожирач
The Meatdripper	М'ясопоглинач
The Gizzardgulper	Угорлоковтач
The Maidmasher	Дівчатокчавчав
The Bloodbottler	Кровопопивач
The Butcher Boy	Різниченко

Як бачимо, англійською, як і українською, в антропонімах, окрім *The Butcher Boy*, відтворено об'єкт дії (*flesh, bone, man, child, meat, gizzard, maid, blood*) і характер діяльності (*eat, crunch, hug, chew, drip, gulp, mash, bottle*). Для англійського читача присутність артикля зумовлює сприйняття людоджерів як не людських істот. Щодо українського перекладу, то акцент зроблено на принципі відтворення діяльності цих злих персонажів, що також є не менш промовистим і вказує на безжальну поведінку велетнів.

Своєрідну гру слів репрезентує опис уподобань людоджерів. Помітним у перекладі є врахування українського колориту: В. Морозов апелює до впізнаваних українським читачем-дитиною реалій, до їхнього світогляду та світосприйняття. Наприклад: «*He says Turks from Turkey is tasting of turkey*» [11, с. 18] – «Він казати, що турецькі **турки** смакують, як **курки**» [2 с. 25]; чи: «*Greeks from Greece is all tasting greasy*», «*Human beans from Panama is tasting very strong of hats*» [11, с. 18], що відповідає українському – «греки з Греції смакувати, як **гречка без снечій**», «мешканці **Панамі** на смак жорсткі, як **панамі**» [2, с. 26]. Цікавим рішенням В. Морозова в остан-

ньому прикладі є переклад «*human beans*» як «людські створінккала», а не «людські боби», що демонструє перекладацький професіоналізм та креативність. При виборі останнього це не несло б такого емотивного впливу, як перекладацька адаптація.

Стосовно опрацювання В. Морозовим онімів слід відзначити, що перекладач частково зберігає оригінальні назви, як, наприклад, Мері, містер Тибс, газета «*Таймс*» [2, с. 192], але часто додає українського колориту. Наприклад, ВДВ, звертаючись до королеви, каже – «*Oh, Monarcher! Oh, Golden Sovereign! ... Oh, Sultana!*» [11, с. 151], що українською звучить як: «О, Монархине! О, Золота Сумкодержателько! ... О, **Роксультано!**» [2, с. 201]. Тут помітне врахування досвіду українського реципієнта-дитини.

Розглянуті нами приклади демонструють, що онімія тексту створює своєрідні виклики для перекладача, оскільки онімічний світ повісті «ВДВ» і творчості Дала загалом є нечувано новаторським. У творі, за спостереженнями О. Петренко, «кількість вжитих антропонімів обіймає 21 персонаж казки, вони ужиті в тексті казки 1482 рази, топоніми становлять 20 назв місцевостей з частотою вживання 70 вжитків» [8, с. 110], багато з них несуть певні конотативні навантаження і мають емотивний вплив на читача. У перекладі помітне одомашнення цих онімів, тобто використання їх з урахуванням світогляду та світосприйняття саме українського читача-дитини.

Наприклад: «*If it is warm weather and a giant is feeling as hot as sizzlepan, he will probably go galloping far up to the frisky north to get himself an Esquimo or two to cool him down. A nice fat Esquimo to a giant is like a lovely ice-cream lolly to you*», «*Nothing hots a cold giant up like a hot Hottentot*» [11, с. 29]. «Якщо велетневі гаряче, він гасати учвал кудись на **морозивну північ**, щоб охолодити себе **ескімосом**. Гарний жирненький **ескімосос** для велетня те саме, що для тебе **ескімо**»; «ніщо не зігріває велетня кращіше за пригорищу **пануа-сїв**» [2, с. 39].

Характерним для текстів Р. Дала є використання ним інвективної лексики – лайливих слів чи слів, які мають негативне емоційно-експресивне забарвлення і є злим жартом. Часто такі приклади зумовлені особливостями британської культури, тому відповідник українською має містити повідомлення про адресата такого звернення, формувати уявлення про нього/неї. У повісті «ВДВ» подібні інвективи В. Морозов інтерпретував як, наприклад: «*The rotten old rotrasper*» [11, с. 31] – «**наскудна стара**

гнилошкрябка» [2, с. 42]; «*plifflefizz*», «*bugswallop*» [11, с. 47] «дурбульня», «ахенітниця» [2, с. 64]; «*You little swinebuggler! You little pigswiller!*» [11, с. 52] «Ти малий свинохлюй! Мала лисохрячка» [2, с. 71]. У поданих прикладах простежуємо дотримання авторського стилю, але водночас спостерігаємо і авторську інтерпретацію, що допустимо задля збереження гармонійної комунікації між автором і читачем.

Цікавими прикладами творчого авторського перекладу є передача оказіоналізмів – вигаданих автором слів. Наприклад, у країні снів ВДВ ловить «*winksquiffler; golden phizzwizard; trogglehumper; whoppsy grobswitcher*» [11, с. 74; с. 76–78], щось, що є «абсолютно невидиме» [2, с. 100], яке потім називає «ляльний кліпунчик» [2, с. 100], «золотиста візіяна; жахомастик; натуральний куцюрюбен» [2, с. 102–103]. Наведені взірці дають змогу стверджувати про створення перекладацьких оказіоналізмів, які за своїм стилістичним забарвленням є димінутивами. Це слова, що виражають значення зменшення та переважно мають відтінки позитивної оцінки, пестливості (рідше – негативної оцінки й зневажливості) [9, с. 117] і несуть емотивне навантаження; їхні морфеми є впізнаваними для читача-реципієнта, бо відповідають дитячому мовленню. Подібністю до таких мовних одиниць відзначаються елементи розмови дітей під час гри. Граючись, вони вигадують різні слова, які зрозумілі учасникам гри і безапеляційно приймаються ними. Врахування такої складової дитячого світогляду та світосприйняття помітно і в тексті-перекладі. В. Морозов зберіг та адаптував для українського читача-дитини цю авторську особливість – вміння комунікувати з реципієнтом-дитиною.

Важливо також проаналізувати портретну характеристику ВДВ, звернувши увагу на його мовлення. Помітним є порушення головним героєм граматичних норм, що особливо доповнює його незвичну зовнішність, добре серце, щирість та відвертість, як у дитини. Частими у творі-оригіналі є неправильне використання дієслів *to be*, *to have*, часових форм. Оскільки англійська мова є аналітичною, а українська синтетичною, то в тексті-перекладі спостерігаємо цікаві рішення В. Морозова, який вдається до різних способів відтворення оригіналу, що додає барвистості та унікальності перекладу. Наприклад, на початку твору, коли Софі намагається виправляти помилки ВДВ, він каже, що: «*You is not very clever*» [11, с. 18]; що вона є «не дуже-байдуже кмітливою» [2, с. 26];

Або: «*You is a orphan?*» [11, с. 30] – «*To ti сиріотка?*» [2, с. 42]; де перекладач опустив

неправильне застосування *to be*, натомість зацентрував на лексичному наповненні.

Або: «*All I has to do is reach in and grab myself a handful!*» [11, с. 106];

«– *Простягаєш руку і хапуєш їх повну джменю!*» [2, с. 142]; приклад передачі *to have*.

«... *You are once again gobblefunming!*» [11, с. 20]; «... *Ти знову мене головоплутаєш!*» [2, с. 28].

«*Human beans is having their own music, right or left?*» [11, с. 121]; – «У кожного людського створінькала є своя музика. Я правий чи лівий?» [2, с. 120]; – приклад відтворення граматичних порушень, зокрема неправильної форми дієслова.

Акцент у наведених прикладах зроблено на конотативному навантаженні. Також перекладач додає суфікси для увиразнення сказаного

Розглянуті текстові елементи демонструють творче рішення В. Морозова, котрий частково нівелює авторський стиль, враховує особливості української мови, щоб максимально наблизити дух твору до українського реципієнта-дитини.

Виразною ознакою якості книги, а відтак і перекладу є комунікативний аспект – вміння як автора, так і перекладача вести діалог зі своїм читачем, враховувати горизонт очікування реципієнта-дитини, його культурні, етнічні, психологічні, вікові чинники. Таку особливість збережено В. Морозовим через особливості національної культури та мови. Такі слова, як «*Роксултано*», «*Гопа-ля!*» [2, с. 82], (англ. Whoopee!) «*Бджолів'ятко*» [11, с. 109] (англ. huggybee), «*Я проти них карлик, ліліпусик, вірастюлик*» [2, с. 38], «*I is titichy one. I is the runt.*» [11, с. 28] «*гуну-туну-туну*» [2, с. 49] – «*clumpety-clumpety-clump*» [11, с. 36], є зрозумілими для українського читача-дитини. Особливо виразними у цьому розумінні є вплетені у текст інтерпретовані, але впізнавані читачем українські приказки та прислів'я: «*I is sleeping once in a blue moon*» [11, с. 80] – «*Я сплявати тільки після дощечки в четвер*» [2, с. 108]; «*They is getting shivers down their spindels*» [11, с. 90] – «*У них аж мурашки повзують по спині*» [2, с. 120]; «*Now we is getting nosier than a parker*» [11, с. 32] – «*Пхаємо носа до чужого пилососа!*» [2, с. 44]; «... *a giant will need to gobble up about six Japanese before he is feeling full up*» [11, с. 28]; «... *велемень мусить зжертити десь шість японців, щоб заморити черев'ячка*» [2, с. 39]; «*Twenty-four feet is puddlenuts in Giant Country*» [11, с. 28] – «*Сім метрів у Країні Велетнів – на сміх кроликам*» [2, с. 38]. Ці та інші приклади демонструють перекладацьке розуміння особливостей сприйняття українського читача-дитини. Тут можемо

говорити про перекладацький індивідуальний стиль, взаємодію читача і перекладача, де останній є не посередником, а автором, який комунікує з реципієнтом-дитиною через коди, які той здатен розшифрувати, усвідомити, інтерпретувати. Відтак з упевненістю можемо говорити про рівнозначний до оригіналу вплив перекладу на формування естетичного досвіду українського реципієнта-дитини.

Висновки і пропозиції. Отже, аналіз лексико-стилістичних особливостей перекладу В. Мороза повісті Р. Дала «ВДВ» дає змогу стверджувати про наявність вираженої перекладацької інтенції зберегти не лише унікальні риси авторського ідіолекту та дух твору-оригіналу, а й кому-

нікаційні та рецептивні стратегії. З цією метою перекладач майстерно використав фонографічні, дериваційні, лексичні, морфологічні та синтаксичні засоби української мови, а також національної пареміографії. Найбільш виразною ознакою аналізованого твору-перекладу є саме збереження комунікативного аспекту, що дає змогу досліджувати його в аспекті діалогу в межах парадигми «автор – перекладач – текст – читач». В. Морозов максимально врахував запити українського читача, особливості його сприйняття.

Предметом подальшого вивчення повісті Р. Дала «ВДВ» може бути порівняльний аналіз сприйняття твору українськими та англійськими читачами-дітьми.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Гнідець У.С. Специфіка комунікації в літературі для дітей та юнацтва (на матеріалі сучасної німецькомовної прози) : дис. ... канд. філол. наук: 10.01.04. Сімферополь, 2008. 225 с.
2. Дал Р. ВДВ (Великий Дружній Велетень): повість / переклад із англ. В. Морозова; за ред. І. Малковича; ілюстрації Кв. Блейка. Київ : А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА, 2013. 272 с.
3. Качак Т.Б. Література для дітей і дитяче читання у контексті сучасної літературної освіти: збірник науково-методичних статей. Івано-Франківськ : Тіповіт, 2013. 132 с.
4. Миколишена Т.В. Мовностилістичні особливості відтворення картини чарівного світу Р. Дала в англо-українському перекладі : дис. ... канд. філол. наук: 10.02.16. Харків, 2018. 259 с.
5. Овдійчук Л.М. Жанрово-стильові особливості сучасної авторської казки. *Література світу: поетика, ментальність, духовність*: зб. наук. праць ДВНЗ «Криворізький національний ун-т». Київ : НВП Інтерсервіс, 2014. Вип. 4. С. 220–227.
6. Олійник І.Д. Україномовні переклади збірки Редьярда Кіплінга «Just So Stories»: рецепція, інтерпретація, оцінювання : автореф. дис. ...канд. філол. наук: 10.01.05. Тернопіль, 2009. 20 с.
7. Панько О.І. Художнє розкриття образу дитини (на матеріалі повісті Р. Дала «ВДВ»). *Вісник Центру дослідження літератури для дітей та юнацтва «Література. Діти. Час»*. Старобільськ : Вид-во ДЗ «Луганський національний університет ім. Тараса Шевченка», 2016. Вип. VI. С. 105–112.
8. Петренко О.Д. Ономастика дитячих творів Роалда Дала : дис. ... канд. філол. наук: 10.02.04 «Германські мови». Одеса, 2006. 195 с.
9. Селіванова О.О. Сучасна лінгвістика. Термінологічна енциклопедія. Полтава : Довкілля–К, 2006. 716 с.
10. Чумак Г. Перекладацька стратегія В. Морозова при передачі власних імен в українських перекладах авторських дитячих казок. *Studia Methodologica. Теорія літератури і гуманітарні студії* : зб. наук. праць з нагоди сіддесятип'ятиріччя Р. Гром'яка. Тернопіль, 2012. Вип. 34. С. 299–304.
11. Dahl R. BFG. / ill. by Quentin Blake. London : Puffin, 2001. 199 p.
12. Hoffman Robin A. The BFG and the Spaghetti Book Club : A Case Study of Children as Critics. *Children's Literature in Education*. 2010. Vol. 41. P. 234–250. DOI 10.1007/s10583-010-9106-z.